بێباکیی سیاسی

1873

وەرگێڕ بۆ کوردی: کارزان عەزیز

Karl Marx
1873

Political Indifferentism

بێباکیی سیاسی

نوسەر: کارل مارکس

نوسراوە لە: ١٨٧٣

وەرگێڕ بۆ ئینگلیزی: بێگنامی

وەرگێڕ بۆ کوردی: کارزان عەزیز

سەرچاوە:

The Plebs, Vol. XIV, London 1922

یەکەمجار بڵاوکرایەوە لە:

In the Italian, Almanacco Repubblicano per l'anno 1874

"چینی کرێکار پێویستی بە پێکهێنانی پارتێکی سیاسیی نییە؛ نابێت لەژێر هیچ پاساوێکدا بەشدار بێت لە کار و چالاکیی سیاسیدا، چونکە هەر ڕووبەڕووبوونەوە و شەڕێك لەبەرامبەر دەوڵەتدا بریتییە لە دانانی بە دەوڵەتدا: ئەمە پێچەوانەی پرەنسیپە هەمیشەییەکانە. نابێت کرێکاران مانبگرن؛ لەبەرئەوەی خەبات لەپێناو زیادکردنی کرێدا یان ڕێگریکردن لە کەمکردنەوەیان، وەك ئەوە وایە دان بە کرێدا بنێین: لەگەڵ ئەوەشدا، ئەمە دژ بە پرەنسیپە هەمیشەییەکانی ڕزگاریی چینی کرێکارە" !

"ئەگەر کرێکاران لە خەباتی سیاسیدا دژ بە دەوڵەتی بۆرژووازیی، تەنها لە دەرهێنان و دەرخستنی ئەوانەدا سەرکەوتووبن کە شاردراونەتەوە، ئەوا کرێکاران بە سازش کردن تاوانبارن؛ هەروەها ئەمە دژ بە پرەنسیپە هەمیشەییەکانە. هەموو بزووتنەوە ئاشتیخوازەکان وەك ئەوەی کرێکارە ئینگلیز و ئەمریکییەکان ئەو نەریتە خراپەی بەشداریکردنیان تێدا هەیە، دەبێت تڕۆ و ڕیسوا بکرێن. نابێت کرێکاران خەبات لەپێناو دانان و دیاریکردنی سنورێکی یاساییدا بکەن بۆ ڕۆژی کار، لەبەرئەوەی ئەمە بریتییە لە ملدان و سازشکردن لەبەردەم ئاغا و سەرکارەکاندا، ئەو سەرکارانەی کە لە جیاتی شازدە بۆ چواردە کاتژمێر چەوساندنەوە و ئیستغلالکردندا، ئیتر دوازدە یان دە کاتژمێر هەڵدەبژێرن بۆ چەوساندنەوەی کرێکاران. تەنانەت نابێت خۆیان لەوەدا ماندوو بکەن کە کارکردنی منداڵانی تەمەن دە ساڵ لە کارگەکاندا بە شێوەیەکی یاسایی قەدەغە بکەن، چونکە بەمهۆیەوە ناتوانن کۆتایی بەو چەوساندنەوەیە بهێنن کە بەرامبە بە منداڵانی سەرو دە ساڵان دەکرێت: بەمشێوەیە کرێکاران پێیان دەکەوێتە نێو سازشێکی دیکەوە، کە پاکێتیی پرەنسیپە هەمیشەییەکان لەکەدار دەکات.

"هەروەها پێویستە کرێکاران کەمتر خوازیاری ئەوەبن بودجەی ئاوساوی دەوڵەت کە هەر لە کرێکاران خۆیانەوە وەردەگیرێت، دەوڵەتی پێ ناچار بکەن پارەی خوێندنی سەرەتایی منداڵی کرێکارانی پێ دابین بکرێت؛ لەبەرئەوەی خوێندن و پەروەردەی سەرەتایی تەنها بەشیکی کەمی خوێندن و پەروەردەیە نەك هەمووی. باشتر وایە ژنان و پیاوانی کرێکار توانای خوێندنەوە و نوسینیان نەبێت، نەك پەروەردە لە مامۆستای قوتابخانەیەکەوە وەربگرن کە لەلایەن دەوڵەتەوە بڕێوە دەبرێت. نەزانین و کارکردنی شازدە کاتژمێریی لەلایەن کرێکارانەوە لە ڕۆژێکدا زۆر لەوە باشترە کە پرەنسیپە هەمیشەییەکان پێشێل بکرێن و ببنە جێگەی بێ نرخکردن.

"ئەگەر خەباتی سیاسی چینی کرێکار دەبێتە هەڵگری فۆرمی توندوتیژانە و ئەگەر کرێکاران دیکتاتۆریەتی بۆرژووازیی بگۆڕنەوە بە دیکتاتۆریەتی شۆڕشگێڕیی، ئەوا کریکاران بە تاوانە زۆر خراپەکە تاوانبارن کە بریتییە لەلادان و نەبوونی پرەنسیپی هەمیشەیی؛ لەبەر ئەوەی، بۆ ئەوەی پێویستییە چەرمەسەرییە ڕۆژانەییە نائاینییەکانیان پڕ بکەنەوە ، و دڵیان بۆ بەرگریی چینی بۆرژوازیی لێبدات، ئەوا لە جیاتی ئەوەی چەکەکانیان دابنێن و دەوڵەت لەناوبەرن، فۆرمێکی شۆڕشگێڕیی و تێپەڕ بدەن بە دەوڵەت. تەنانەت نابێت کرێکاران یەکێتی تاك بە تاك بۆ هەر بازرگانییەك دروست بکەن، چونکە بەو هۆیەوە کرێکارانیش هەمان ئەم دابەشکارییە کۆمەڵایەتییەی کار دروست دەکەنەوە کە کۆمەڵگای بۆرژوازیی دروستی دەکات؛ ئەم دابەشکارییە کە دەبێتە هۆی دابەشکردن و بەش بەشکردنی کرێکاران بریتییە لە بنەڕەت و بنچینەی دۆخی کۆیلایەتی هەنووکەییان.

"بەکورتیی، پێویستە کرێکاران خۆیان کۆبکەنەوە و واز لە چاوەڕوانکردنی کات بهێنن لە بزووتنەوەی سیاسی و ئابووریدا. ئەو بزووتنەوانە هەرگیز ناتوانن هیچ شتێك بەرهەم بهێنن جگە لە دەرئەنجامی کورتخایەن نەبێت. پێویستە وەکو پیاوانی ئایینی ڕقیان لە پێویستییە ڕۆژانەییەکان بێتەوە و بە دەنگی پڕ لە باوەڕەوە هاوار بکەن و بڵێن: "با چینەکەمان لەناوبچێت، با ڕەگەزیی مرۆیی کۆتایی بێت، بەڵام با پرەنسیپ و باوەڕە هەمیشەییەکانمان بۆ هەمیشە بە پاکی و بێ خەوشی بمێننەوە ! وەك ئەوەی کە مەسیحییە وابەستەکان بە ئایینەکەیانەوە پێویستە بڕوا بە وشە و بۆچوونەکانی قەشەکەیان بهێنن، شتە باشەکانی ئەم دونیایە وەلاوە بنێن و تەنها بیر لە ڕۆشتن بۆ بەهەشت بکەنەوە. *لە جیاتی بەهەشت، لە ناوچوون یان توانە وە ی کۆمەڵایەتی*، بخوێننەوە کە ڕۆژێك لە هەر جێگایەکی ئەم جیهانەدا هەیە ،کە هیچ کەسێك نازانێت چۆن یان لەلایەن کێوە ڕوو دەدات، هەروەها سەرلێشێواندن و تێکدانەکە لە هەموو ڕووەکانەوە هاوشێوە و یەکسانە .

بەمجۆرە، چینی کرێکار پێویستە لە چاوەڕوانی ئەم توانەوە و لەناوچوونەوەدا بە شێوەیەکی ڕێك و ڕێزدارانە بجووڵێتەوە و ڕەفتار بکات، وەکو ڕانە مەڕێکی باش تێرکراو؛ دەبێت بە شێوەیەکی ئاشتیخوازانە حکومەت جێبهێڵێت، لە پۆلیس بترسێت، هەروەها ڕێز لە یاسا بگرێت و وەکو سەربازی برینداری بێ سکاڵا و نقە لێبڕو خۆی تەسلیم بکات .

"دەبێت کرێکاران لە ژیانی ڕۆژانەی پراکتیکییاندا ببنە گوێڕایەڵترین خزمەتکارانی دەوڵەت؛ بەڵام لە دڵیانەوە پێویستیان بە نارەزایەتی نواندنی پڕ وزەیە دژ بە بوونی دەوڵەت، هەروەها لە ڕێگەی خوێندنەوە و بەدەستهێنانی ڕێککەوتننامەکان دەربارەی نەمان و لەناوچوونی، بەڵگە و سەلماندنی تیوریی

قووڵ بدەن بە ناڕەزایەتییەکەیان؛ پێویستە کرێکاران بە ئاگایی و وریایی زیاترەوە چیتر پاشەکشە بکەن لە دواخستنی هەر بەرگرییەك دژ بە ڕژێمی سەرمایەداریی بەجیا لە گێڕانەوە و تاوتوێی کۆمەڵگای داهاتوو، کاتێك کە ئەم ڕژێمە بێزراو و ڕقلێبووەوە دەبێت نەمێنێت!.

ناتوانرێت نکۆڵی لەوە بکرێت کە ئەگەر داکۆکیکارانی "ناپەیوەستێتیگەرایی یان ناپەیوەندار بە سیاسەتەوە" بە ڕوونێتی و کراوەییەوە گوزارشت لە خۆیان بکەن، ئەوا چینی کرێکار ئامادە دەبێت خۆی لەبەردەم بۆرژووازیدا پاك بکاتەوە و دان بە تاوانیدا بنێت و ئیهانەی پیبکرێت، لەبەردەم ئەو بۆرژووازییانەی کە هێندە گەمژە و ساویلکەن و هەوڵی نکۆڵیکردنی هەر ئامراز و کەرەستەیەکی خەباتکردنی چینی کرێکار دەدەن. دەبێت هەموو ئەو چەکانەی کە بۆ جەنگ ئامادەن لە کۆمەڵگا وەرگیرێن وەك ئەوەی هەیە و هەلومەرجە بکوژ و زیانبەخشەکانی ئەم ململانێیە ئەو بەدبەختییەی هەیە کە ناتوانرێت بە شێوەیەکی ئاسان لەگەڵ ئەو فەنتازیا ئایدیالیستییانە بگونجێرێت کە دکتۆرەکانی *زانستی کۆمەڵایەتی* لەژێر ناوی وەکو ئازادیی و ئۆتۆنۆمی و ئەنارشتیدا، بەرزی دەکەنەوە. هەرچەندە، بزووتنەوەی چینی کرێکاری ئەمڕۆ ئەوەندە بەهێزە کە ئەم سێکتاریستە خۆبەخشانە زاتی ئەوە ناکەن ئەو ڕاستییانە لهێپێناو ململانێی ئابووریدا دووبارە بکەنەوە کە لە ڕابردوودا بە شێوەیەکی بەردەوام بەسەر سوبێکت و تاکی خەباتی سیاسییەوە ڕابگەیەنن. ئەمانە لێرە بەدواوە بە سادەیی ئەوەندە ترسنۆکن کە ناتوانن تەنانەت ئەوانە لە مانگرتن و گردبوونەوە و یەکێتی تاك-بەهرەداران و یاساکانی ژنان و منداڵان و سنوردارکردنی ڕۆژی کارکردنیشدا پەیڕەو و پیادەی بکەن.

ئێستا کاتی ئەوەیە بزانین کە ئایا هێشتا دەکرێت و دەتوانین بیانگەڕێنینەوە بۆ نەریتە کۆنە باشەکان، بۆ میانڕەویی، بڕواداریی باش و پرەنسیپە هەمیشەییەکان .

سۆسیالیستە یەکەمینەکان (فۆرییەر، ئۆوین، سەینت سیمۆن و ئەوانیتر)، لەو کاتەوەی هەلومەرجە کۆمەڵایەتییەکان بە شێوەیەکی باش و گونجاو گەشەیان نەکردبوو تا بتوانن ڕێگە بە چینی کرێکار بدەن خۆیان وەکو چینێکی میلیتانت و خەباتگێڕ دروست بکەن، بۆیە بە شیوەیەکی زەروری ناچارکرابوون خۆیان سنوردار بکەن و خەون بە مۆدێلێکی کۆمەڵگای داهاتووەوە ببینن و وایان لێکرابوو نەفرەت لە هەر هەوڵێکی وەکو مانگرتن و گردبوونەوە و بزووتنەوەیەکی سیاسی بکەن کە لە ناو شەمەندەفەردا سازدەکرا لەپێناو باشترکردنی پشك و ڕێژەکانیان. بەڵام هێندەی کە ناتوانین ئەو باوکانەی سۆسیالیزم ڕەتبکەینەوە، هەروەك ئەوەی کە کیمیاگەران ناتوانن نکوڵی لە باوکانی کیمیا بکەن، ئەوا پێویستە ئێمە خۆمان لەوە بە دوور بگرین بکەوینە هەمان هەڵەکانی ئەوانەوە، ئەو هەڵانەی کە ئەگەر دووبارەیان بکەینەوە، جێگای پاساو بۆ هێنانەوە و لێخۆشبوونیان نییە .

هەرچەندە دواتر و لە ساڵی ١٨٣٩ دا کاتێك خەباتی ئابووریی و سیاسیی کرێکاران لە ئینگلاند بە شێوەیەکی تا ڕادەیەك نوێ دەستی پێکردوە، ***برەی*** کە یەکێك بوو لە قوتابییەکانی ***ئۆوین*** و هەروەها یەکێکیش بوو لەوانەی کە زۆر لە پێش پرۆدۆنەوە دەستی بۆ ئایدیای دووانەییگەرایی بردبوو، کتێبێکی بڵاوکردەوە بەناوی "هەڵەکانی کرێکاران و چارەسەری کرێکاران ."

لە چاپەریێکی کتێبەکەیدا دەربارەی ناتەواویی هەموو ئەو چارەسەرانەی کە بە ئامانجگیراون لەلایەن خەبات و ململانێی ئێستاکەوە، پێی دەکەوێتە نێو ڕەخنەیەکی توندوتیژانەوە بەرامبەر بە هەموو ئەو چالاکییە سیاسیی و ئابوورییانەی چینی کرێکارانی ئینگلاندەوە، ئیدانەی هەموو بزووتنەوە و مانگرتن و سنوردانانێکی ڕۆژی کار دەکات، هەروەها سنوردانان بۆ کاری ژنان و منداڵان لە کارگەکاندا، لەبەرئەوەی هەموو ئەمانە یان وەك ئەوەی کە خۆی ڕایدەگەیەنێت لەجیاتی ئەوەی لە کۆمەڵگای هەنووکە و ئامادە بمانبەنە دەرەوە، دەمانهێڵنەوە و هیچ شتێك بەرهەمناهێنن جگە لەوەی کە دوژمنایەتی و ئەنتاگۆنیزمەکان توندتر دەکەنەوە.

ئەمە بەرەو دیدگای دکتۆرەکانی زانستی کۆمەڵایەتیمان دەبات، ***پرۆدۆن*** بە نموونە. لەکاتێکدا مامۆستا و گەورە ئەو زیرەکیی و بوێرییەی هەیە خۆی بە وزەیەکی زۆرەوە دژ بە هەموو چالاکییە ئابوورییەکانی وەکو گردبوونەوە و مانگرتن ڕابگەیەنێت کە پێچەوانە و دژی هەموو تیۆرییە چارەسەرئاساکانی دووانەییگەرایی دەوەستێتەوە، لە هەمانکاتیشدا، لە ڕێگەی نوسینەکانی و بەشداریی تاکەکەسیی خۆیەوە، هانی بزووتنەوەی کرێکاریی دا، هەروەها ، قوتابییەکانی زاتی ئەوە ناکەن بە شێوەیەکی ڕوون و ڕاشکاو دژی ئەمە بوەستنەوە. بە گەڕانەوە بۆ ساڵی ١٨٤٧ ، کاتێك کارە مەزنەکەی گەورە و مامۆستاکە "سیستەمی دژیکییە ئابوورییەکان" بڵاوکرایەوە ، من یەکسەر ئەو سۆفیزمانەی ئەمم ڕەتکردەوە کە دژ بە بزووتنەوەی کرێکاریی بوون. سەرەڕای ئەوەش لە ساڵی ١٨٦٤، پاش ***لوی ئۆلیڤەر***، ئەوەی کە بە شێوەیەکی زۆر سنوردار مافی کۆبوونەوەی بە کرێکارانی فەرەنسیی دا، پرۆدۆن بۆ

بەرپرسیارێتییەك گەڕایەوە لە کتێبێکدا، ***توانا سیاسییەکانی چینی کرێکار*** ، کە پاش چەند ڕۆژێك لە مردنی بڵاوکرایەوە .

ڕەخنەکانی مامۆستاکە بە شێوەیەکی زۆر ڕوویان لە تام و چێژی بۆرژوازیی بوو، تایمز لەسەر ڕووداوی مانگرتنە مەزنەکەی خەباتەکانی لەندەنی ساڵی ١٨٦٦ کە پرۆدۆن شەرەفی خۆ وەرگێڕان و ئیدانەکردنی مانگرتنەکانی بە زمانی مامۆستا و گەورەکە، ڕەوا بەخۆ بینی.

کرێکارانی ***کانی ڕایف دی گایەر*** دەستیان بە مانگرتن کرد؛ دواتر سەربازیان بۆ هێنرا تاکو بگەڕێنەوە سەر کارەکانیان. پرۆدۆن هاوار دەکات، "ئەو دەسەڵاتەی کە بووە هۆی کوشتنی کرێکارانی کانی ڕایف دی گایەر بە شێوەیەکی بێزێزانە هەڵسووکەوتی کرد. بەڵام ئەمە ڕەفتارکردنێکە لەشێوەی ئەوەی بروتەس کە لەنێوان خۆشەویستی باوکانە و دەسەڵاتدارانە و ئەرکی باڵیۆزیدا گیریخواردبوو: پێویستبوو قوربانی بە کوڕەکانی بدات بۆ ئەوەی کۆمارەکەی ڕزگار بکات. بروتەس دوودڵی نەبوو، هەروەها نەوەکانی داهاتوو زاتی ئەوە نەکەن ئیدانەی بکەن". لە هەموو یادەوەری پرۆلیتاریادا، مێژوو و ئەرشیفی هیچ بۆرژووایەك نییە دوودڵی و دڵەڕاوکێی کردبێت لە قوربانیکردنی کرێکاراندا لە پاراستنی بەرژەوەندییەکانیدا. کەواتە، ئەبێ بۆرژووازەکان چی بروتەسێك بن!

"باشە، نەخێر: هیچ مافێکی کۆبوونەوە بوونی نییە، هەروەك ئەوەی کە هیچ مافێکی فێڵکردن و دزیکردن و سێکسکردن لەگەڵ خوشك و برا و خیانەتکردنی هاوسەریدا بوونی نییە." بەڵام زۆر بە ڕوونی مافی گەمژایەتی و گێلێتی هەیە .

پرەنسیپی هەمیشەیی یەکەم: "ڕێژەی کرێ بڕیار لە نرخی کاڵاکان دەدات ."

تەنانەت ئەوانەشی کە ئاگایی و زانینێکیان بە ئابووریی سیاسیی نییە و ئەوانەی نائاگان لەوەی ئابووریناسی گەورەی بۆرژوازیی ڕیکاردۆ لە کتێبی "***پرەنسیپەکانی ئابووریی سیاسیی***"دا کە لە ساڵی ١٨١٧ دا بڵاوکرایەوە، ئەم هەڵە تەمەن درێژەی بە جارێك و بۆ کۆتا جار ڕەتکردەوە، هێشتا ئاگاداری ئەم ڕاستییە ئاشکراو و دیارەن کە پیشەسازیی بەریتانی دەتوانێت بەرهەم و کاڵاکانی بە ڕێژەیەکی بەرچاو هەرزانتر لە هەر نەتەوەیەکیتر بفرۆشێت، لە کاتێکدا کە کرێکار لە ئینگلاندا لە هەر وڵاتێکی دیکەی ئەورووپیش بەرزتربوو.

پرەنسیپی هەمیشەیی دووەم: "ئەو یاسایەی کە سەلاحییەت و ڕێگە بە کۆبوونەوەکان دەدات بە شێوەیەکی باڵا دژە-دادوەرییە، دژە-ئابووریی و هەروەها دژی هەر کۆمەڵگا و نەزمێکە." بە کورتیی، "دژی مافی ئابووریی کێبڕکێی ئازادە ".

ئەگەر ماستەرەکە تۆزێك کەمتر شۆڤینی بووایە، لەوانەیە ئەو پرسیارەی لە خۆی بکردایە کە ئایا چۆن چل ساڵ پێش ئێستا یاسایەکی دژ بە مافەکانی کێبڕکێی ئازاد لە ئینگلاندا بڵاوبوویەوە، هەروەها بەو شێوەیەی کە پیشەسازیی گەشە دەکات، بە تەنیشتیشییەوە کێبڕکێی ئازاد گەشە دەکات، ئەم یاسایە- کە دژ بە هەر کۆمەڵگا و نەزمێکە- خۆی وەکو زەرورەتێك دەسەپێنێت تەنانەت بەسەر دەوڵەتە بۆرژووازییەکان خۆشیاندا. لەوانەیە وای بۆ چووبێت کە ئەم مافە (بە سەرمایەیRوە تەنها لەناو دەستنووسە ئابوورییەکاندا بوونی هەیە لەلایەن برایان و ئینگنۆرامەسی ئابووریی سیاسیی بۆرژووازییەوە، کە تێیدا دەستنووسەکان ئەم جۆرە مرواریانە لەخۆ دەگرن: "موڵك بەرهەمی کارە" (بەڵام بیری دەچێت بڵێت ئەو کارەی کە ئەوانیتر دەیکەن یان بە دەربڕینێکیتر کاری ئەوانیتر نەك کاری خاوەن کارەن خۆیان)

پرەنسیپی هەمیشیی سێیەم: "بەمهۆیەوە، لەژێر پاساوی هەڵسانەوەی چینی کرێکاردا لە دۆخی ئەوەی پییدەگوترێت نزمتر لە ڕووی کۆمەڵایەتییەوە، پێویستی بەوە هەیە بە نارەزایەتی نواندنێك دەست پێبکات دژ بە هەموو چینی هاوڵاتیان، چینی بۆس و بەڕێوبەران، بازرگانان، ماستەر و بۆرژوواکان؛ پێویستی بەوەیە دیموکراسی کرێکاران بەرز بکرێتەوە بۆ ترۆکردن و ڕق لێبوونەوە لەو ئەندامە ناشایستانەی چینی ناوەڕاست؛ پەسەندکردنی جەنگی بازرگانیی و پیشەسازیی بە بەراورد و زیاتر لە چەپاندنی یاسایی، زەرووری دەبێت، لەگەڵ ئەوەشدا، دەستبردن بۆ ئەنتاگۆنیزمی چینایەتی زەروریتر دەبێت لە دەستبردن بۆ پۆلیسی دەوڵەت ." (6)

ماستەر و ئاغا بۆ ئەوەی ڕێگری بکەن لەوەی چینی کرێکار لە خۆ بەکەمزانین و نزمکردنی کۆمەڵایەتی هەڵبێن، ئیدانە و نەفرەت لە کۆبوونەوە دەکات کە ڕێگا بۆ چینی کرێکار خۆش دەکات ببێتە چینی دوژمن بەرامبەر بە کاتیگۆری ڕێزلێگیراوی ماستەر و ئاغاکان و بازرگانان و بۆرژووازەکان، ئەوانەی کە لەلای خۆیانەوە پێیان خۆشە خەباتی چینایەتی ببێتە جەنگی دژ بە پۆلیسی دەوڵەت، هەروەك ئەوەی کە پرۆدۆنیش دەکەوێتە ناو ئەمەوە. بۆ خۆلادان لە هەر ئیهانە و ئیستفزازێك بەرامبەر بەم چینە ڕێزدارە، پرۆدۆنی ئاغا ڕێنمایی (تا ساتی ڕژێمە دوولایەن خوازەکە، هەروەها سەرباری کەمووکورتییە مەترسیدارەکانی) ئازادیی یان کێبڕکێ دەکات بۆ کرێکاران، وەك تاکە زەمانەتمان ."ئاغا ئامۆژگاریی و خیتابی بێ لایەنی دەدات لە ئابوورییدا – بۆ ئەوەی ئازادیی و کێبڕکێی بۆرژوازیی بپارێزرێت، کە تەنها زەمانەت و گەرەنتیمانە. قوتابییەکانیشی خیتاب و ئامۆژگاریی بێ لایەنی دەکەن لە سیاسەتدا– بۆ پارێزگاریکردن و پاراستنی ئازادیی بۆرژووزایی، کە تەنها زەمانەت و گەرەنتییانە. ئەگەر ئەو مەسیحییە

سەرەتاییانەی کە هەروەها ئامۆژگاریی و خیتابی دوورکەوتنەوەیان لە سیاسەت دەکرد "بێلایەنیگەرایی لە سیاسیەت" پێویستیان بە سوپای ئیمپراتۆرێك بووایە بۆ ئەوەی لە ستەملێکراوەوە ببن بە ستەمکار، ئەوا بانگدەرانی بێلایەنگەرایی یان بێ لایەنیی سیاسیی بڕوایان بەوە نەدەبوو کە پرەنسیپە هەمیشەییەکانی خۆیان سنور بۆ چێژو و ڕابواردنە زمینییەکانیان و ئیمتیازە کاتییەکانیان لە کۆمەڵگای بۆرژووازییدا دابنێت. هەرچەندە پێویستە درك بەوە بکەین کە ئەوانە ڕەواقییەتێك پیشان دەدەن کە شایەنی ئەو شەهیدە مەسیحییە سەرەتاییانەن لە پشتگیریکردنی کارکردنی چواردە و شازدە کاتژمێردا وەك ئەوەی کە ئەرکی سەر شانی کرێکارانی ناو کارگەکانی بە شێوەیەکی زۆر قورستر کردووە.

Footnotes

2. P. J. Proudhon, Système des contradictions economiques, ou philosophie de la misère (1846). This was the work that Marx replied to with his book The Poverty of Return to Text (1847). Philosophy

3. De la Capacité politique des class ouvrières, Paris, 1865, p. 413. To give Proudhon his due, he was not so much justifying the actions of the French authorities as exposing Return to the 'contradictions' he saw as an inevitable evil of the present social order. Text

Return to Text 4. ibid., p. 421.

Return to Text 5. ibid., p. 424.

Return to Text 6. ibid., p. 426.

Return to Text 7. ibid., p. 422